

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrta leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. — Za oznanila
se plačuje od navadne
vrstice, če se natisne
enkrat, 8 kr., dvakrat
12 kr., trikrat 16 kr.,
in vsakokrat za kolek
30 kr.

Kasandra?

Kasandra bila je — tako poveda paganska pravilica — v starodavnem času v lepi greški deželi prebrisana in poštena deklica, v katero se je bil izmišljeni bog Apolon zagledal, ter jo obdaril s preroškimi duhom in spoznanjem skrivnostnih reči. Pri vsem tem se je pa modra Kasandra proti Apolonu nekako leseno obnašala in prilizuna zaničevala, kar je Apolona razžalilo, ter je Kasandro zarotil, da je odslej sicer vselej resnico prerokovala, pa le samo nezgode, kar je pa najhujše za njo bilo, našla ni vere pri ljudeh, ter je niso poslušali. To je bila tudi njena smrt. —

Od tihdob je nastal prigovor, da je „Kasandrin glas“, ako ljudje tistih ne poslušajo, ki jim dobro hoté, ter svetujejo, kar je ljudstvu v blagor. — Taka se utegne tudi „Gospodarju“ goditi s spisom, ki ga danas svojim bralcem pošlje, ne da bi ti njemu ne verjeli, ampak le zato, ker oni sami, naj si tudi najboljšo voljo imajo, tega storiti ne morejo, kar jim „Gosp.“ že v drugič nasvetuje in priporoča.

Povedali smo poslednjokrat vzroke, zakaj da peša blagostanje na kmetih. Podoba, ki smo jo narisali, je dovolj žalostna in resnična, povedali še pa nismo vsega, kako da se kmetom o sedanji liberalni dobi godi. Čemu tudi, vsaj čutite sami, kako da se vam godi. Srečen tisti, ki še kmetijo drži in se v dolgove ne zakoplje! Skrajni čas je pa, da mislimo na pomočke, kako v okom priti naglemu pešanju kmetskega blagostanja, dokler še ni prepozno. Čakati, da se davki znižajo, bilo bi prav tako napčno, kakor roke križem držati in sosedov čakati, ko začne biša goret. Znižanja davkov mi čakali ne bomo, posebno ne tako dolgo, dokler si zaslepljeni ljudje pri nas in po drugod liberalu in nemškutarje za poslance volijo, ki le gledajo na to,

kako da se vse po njih liberalnem ukusu prav drago snuje, ne pa na to, da se v mnogih rečeh, v katerih se je predaleč stopilo, modro odjenja in stopi nazaj, da bi za kmeta boljše bilo.

Čakati nam torej ni, marveč je treba iskati pomočkov, da bode kmečki stan zmagal velike stroške, ki se na vse strani od njega tirjajo. Naj zdatniši pomoček so pa ljudske banke ali založnice, ki so za to, da dobi kmet v sili brz gotovega denarja na posodo, ter mu ni treba ne dolgih potov ne stroškov, in tudi ne nagle prodaje svojih pridelkov pod cenó. Druga korist založnic je pa ta, da zamorejo ljudje, ki si kaj prihranijo, gotovino pri založnici na obresti vlagati, ki se kapitalu prištevajo, tako da si varčen človek v malo letih lahko toliko prihrani, da zamore potem kaj poštenega začeti in se na lastne noge postaviti.

Varčnosti, bratje, treznosti in zmernosti je slovenskemu ljudstvu najbolj treba, in založnice, ako so v primernih krajih vstanovljene, so blagonosne šole za vse to. S takimi ljudskimi bankami so si pomagali in si še pomagajo kmetje in posestniki na Českem in Moravskem, si pomagajo tudi slovenski posestniki v Ljutomerskem okraju in na Koroškem v Zilski Bistrici, ako se ne motimo. Tudi „Gospod. list“ na Goriškem priporoča v poslednji številki pret. leta kaj gorko vstanoviti ljudsko banko. Potrebo in korist taceh bank čutijo tudi naši národní in politični nasprotniki, ki so že pred nekaj leti osnovali založnico v Jarenini, hranilnico v šentlenarskem trgu in po drugod, v najnovejšem času se je pa, če je „Mbg. Ztg.“ resnično poročala, založnica vstanovila v Slov. Bistrici za ves sodnijski okraj, ter je duša vsega g. Formacher, agitator nemčurjev pri volitvah. Nečemo preiskavati, kakošnen namen naše nasprotnike pri vsem tem vodi; povzdignemo pa glas do slov. rodoljubov, da naj posnemajo gibčne in delavne nasprotnike v napravah, ki merijo na ljudski blagor.

Vedno se od neke strani ponavlja, da je treba za materialne (gmotne) koristi ljudstva delati, ne gane se pa nihčar (razen pri volitvah — seveda!) tudi v onih krajih ne, kjer meščanje vso okolico dalje okrog izsesavajo, da bi se za ljudstvo kaj storilo, kar bi ga odurovalo, k varčnosti in treznosti napeljevalo. Prav pri takih napravah imajo vsi, naj so že konservativci alj liberalci, široko polje blagonosne delavnosti za ljudstvo, in prepričani smo, da bi prav to združenje vseh v eden blagi namen mnogo mnogo pripomoglo k sporazumljenju in slogi, ter bi nehal nesrečni razpor, ki srca trga, vsako domoljubno in vspešno delovanje ovira.

Pred pa, ko pridemo do založnic, treba gospodarsko-političnih društev po vseh okrajih. V teh se bodo našli možje, ki bodo ustanovljenje založnic v roke vzeli. Samo začnimo v božjem imenu in ne držimo rok križem, v tem ko se naši nasprotniki povsod gibljejo, ter nam hotè — po materialnih pomočkah — tla spodmaknoti. — Naj bi vendar ta glas ne bil zopet Kasandrin glas!

Da pospešujemo napravo gospodarsko-političnih društev, podamo tu pravila, po katerih je enako društvo pri sv. Lovrencu blizu Ptuja osnovano.

Pravila

politično-narodno-gospodarskega društva.

§. 1. Vstanovi se pri N. politično društvo pod naslovom: Narodno-gospodarsko-politično društvo.

§. 2. Namen temu društvu je: razširjevati gospodarske vednosti, razjasnjevati ustavne postavbe, zadevajoče slovenske gospodarje, napravljati poštene veselice, braniti narodne pravice, in pospeševati koristi slovenskega ljudstva.

§. 3. Sredstva temu bodo:

- a) Shajanje udov v društveni sobi k medsebojnemu pogovarjanju in veselicam;
- b) branje časnikov in primernih knjig za poduk in razveseljevanje, ktere bode društvo oskrbelo;
- c) sklicevanje ljudskih narodnih shodov — taborov;
- d) sestavljanje in izročevanje prošenj — adres — spomenic in sklepov, ter njih razglaševanje po časnikih;
- e) priporočanje in podpiranje značajnih, katoliških in narodnih kandidatov za razne zastope, ter vedno občenje z izvoljenimi. —

§. 4. Ud društva je vsak polnoleten avstrijsk državljan, ktereга v društvu sprejme društveni odbor. Če ta komu sprejem odreče, se sme dotični predlog staviti društvu samemu, ki o tem v prihodnjem zboru svojih udov tajno sklepa brez razgovora.

§. 5. Vsak ud ima pravico vdeleževati se vseh društvenih zborov, razgovorov, glasovanj, volitev; staviti predloge in prejemati naročila in društvene službe; ima pa tudi vsak ud dolžnost po svoji moči pospeševati društveni namen.

Stroški društva se bodo plačevali s prostovoljnimi doneski društvenih udov.

§. 6. Voditelj društva je odbor sedmih udov, ktereга voli društveni zbor vsako leto. Kdor izstopi, smé se spet izvoliti. — Odbor si izmed sebe izbere prvomestnika, njegovega namestnika, zapisovalca in njegovega namestnika, in blagajnika.

§. 7. Odbor sklicuje društvene zборе, izvršuje njih sklepe, in odstopivši daje račun o društvenih denarjih. Da so odborovi sklepi veljavni, mora biti nazočih: prvomest-

nik alj njegov namestnik, zapisovalec alj njegov namestnik, in 3 odborniki.

§. 8. Prvomestnik in če je on zadržan, njegov namestnik, zastopa društvo na zunaj, in podpisuje s zapisovalcem vred vsa naznanila in opravila v društvenem imenu.

§. 9. Da društveni zbor veljavno sklepa, mora nazoča biti naj manj tretjina vseh društvenikov.

§. 10. V odboru, kakor tudi v društvenih zborih treba je nadpolovične večine vseh pričujočih, da sklep obvelja.

§. 11. V razprtijah, nastajočih iz društvene zveze, razsoja konečno in veljavno društveni zbor, kateri ima tudi pravico premeniti pravila in skleniti, da se društvo razpusti. — Raspuščenega društva premoženje pripade zalogu za uboge v J.

§. 12. Dokler se društveni odbor po teh pravilih ne izvoli, oskrbuje opravila osnovalni odbor. —

Štajerski dež. zbor.

X. Seja 18. dec. 1873. Dež. glavar bere pismo, v kterem dr. Heilsberg, žl. Čok in dr. Portugal izrekajo, da odložijo svoja mesta kot nadomestni dež. odborniki, ker so ob enim drž. poslanci in bi torej ne mogli svoje službe v dež. odboru opravljati, kedar so na Dunaji. — Deželni glavar hoče novo volitev ob svojem času na dnevni red postaviti.

Na vrsto pride poročilo šolskega odbora o predlogu dež. odbora zastran vravnjanja učiteljskih plač na javnih ljudskih šolah in zastran odpravljanja učnine. Poročevalec je bil dr. Srnec, ki je sklepe šol. odbora po vsej moči branil in podpiral. — Stvar je tá-le: Dež. odbor kakor tudi šolski deželnega zbora nasvetujeta zarad draginje in gledè na to, da mora učitelj v omiki napredovati ter ne sme postranskih zaslužkov iskati, posebno pa, da učitelji v druge kraje, kjer so boljše plače, ne vhaajo, da se jim plače povišajo. — Pri tem sta si pa deželni in šolski odbor nekoliko navskriž. Oba predlagata povišanje letne plače za 100 gl., dež. odbor pa se drži štirih vrst plače po 800, 700, 600 in 500 gl., šolski odbor pa predlaga 4. vrsto opustiti. Vsled tega bi moralo več učiteljev iz 3. v 2. in iz 2. v prvo vrsto prestopiti, kar bi — po besedah poročevalca — znašalo na leto kakih 10.000 gl. več, vrh tega še strošek kakih 2500 gl. za opravilne priklade, tako da bi odpravljanje 4. plačne vrste deželo stalo blizo 41.000 gl.

V enakej meri se naj tudi učiteljicam plače povišajo, ob enem pa odpravi določba §. 53. postavbe od 4. febr. 1870, ki učiteljicam možitni se prepoveda. (Neki dopisnik v „Vatld.“ je k temu opazko dodal, da bo treba, če to obvelja, brž skrbeti tudi za namestnice prihodnjim gospèd učiteljicam.)

V mestjanskih šolah ima vsak stalno vmeščeni učitelj 100 gl. več letne plače, kakor ljudski učitelj na istem mestu. — Gledè začasnih (provizoričnih) učiteljev, kateri še niso potrjeni